

Penalul ține în loc civilul ... sau primarul? Despre suspendarea mandatului de primar ca urmare a emiterii mandatului european de arestare

The Criminal Law Holds Civil Law in Place ... or the Mayor? On the Suspension of the Mayor's Mandate Following the Issuance of a European Arrest Warrant

Ioan Dumitru APACHIȚEI¹

Rezumat: Dispozițiile articolului 159 Cod administrativ reglementează, în mod exclusiv, două cazuri de suspendare de drept a mandatului de primar, însă, din ansamblul dispozițiilor incidente în materie penală putem identifica și alte ipoteze. Spre exemplu, dispunerea obligației de a nu îndeplini activitatea în exercitarea căreia a fost săvârșită fapta, impusă în cadrul măsurii controlului judiciar, respectiv în ipoteza executării de către autoritățile române a unui mandat european de arestare.

Deși cele două cazuri menționate anterior nu sunt prevăzute în mod expres ca situații în care mandatul primarului se suspendă de drept, acestea produc efecte similare, fiind pe deplin aplicabile. Totodată, aceste cazuri de suspendare sunt aplicabile și în privința mandatului de președinte al consiliului județean, respectiv mandatului de consilier local și de consilier județean. Astfel, prin prezentul studiu urmărim să analizăm efectele juridice pe care executarea mandatului european de arestare le determină în privința mandatului primarului.

Cuvinte-cheie: primar, suspendarea mandatului, mandat european de arestare

Abstract: The provisions of Article 159 of the Administrative Code exclusively regulate two cases of the automatic suspension of a mayor's mandate. However, from the overall provisions applicable in criminal matters, we can also identify other hypotheses. For example, the imposition of the obligation not to carry out the activity in the exercise of which the offense was committed, as part of judicial control measures, or the execution by Romanian authorities of a European arrest warrant.

Although the two cases mentioned above are not expressly provided as situations in which the mayor's mandate is automatically suspended, they produce similar effects and are fully applicable. Furthermore, these suspension cases also apply to the mandates of county council presidents, as well as local and county councilors. Therefore, this study aims to

¹ Avocat în Baroul Iași, Asist. univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, e-mail: ioan.apachitei@uaic.ro

analyze the legal effects that the execution of a European arrest warrant has on the mayor's mandate.

Keywords: mayor, suspension of the mandate, European arrest warrant

1. Cazurile de suspendare a mandatului primarului. Ipotezele expres prevăzute de Codul administrativ

Dispozițiile actuale consacră în mod expres două cazuri în care intervine suspendarea mandatului de primar/viceprimar, reglementate în cuprinsul art. 159 alin. (1) C. adm.², acestea fac referire la ipoteza în care față de primar/viceprimar este dispusă măsura arestului preventiv sau măsura arestului la domiciliu³.

Comparativ cu dispozițiile indicate anterior, remarcăm faptul că vechea reglementare (art. 71 din Legea nr. 215/2001⁴) stabilea că „mandatul primarului se suspendă de drept *numai* în cazul în care acesta a fost arestat preventiv” (s.n.). Renunțarea legiuitorului la sintagma „numai în cazul” poate fi apreciată în sensul în care cazurile de suspendare a mandatului de primar, enumerate de către Codul administrativ, nu sunt limitativ prevăzute⁵.

De *lege lata* dispozițiile Codului administrativ apar ca fiind clare: sunt enumerate cazurile în care mandatul primarului urmează să fie suspendat, indică rolul prefectului în cadrul acestei proceduri și stabilește limitele duratei de suspendare a mandatului. Cu toate acestea, dispozițiile art. 159 C. adm. nu clarifică o serie de aspecte (complementare): în cazul în care este menținută sau prelungită aceeași măsură preventivă privativă de libertate trebuie emis un nou ordin al prefectului? Înlocuirea măsurii arestului preventiv cu măsura arestului la domiciliu (și invers) determină obligația prefectului de a emite un nou ordin? Încheierea prin care se dispune luarea măsurii arestului preventiv/la domiciliu se comunică prefectului de către instanța de fond sau de către instanța care soluționează contestația împotriva soluției dispuse cu privire la cererea de luare/prelungire/menținere/înlocuire/revocare a măsurii preventive privative de libertate?

Privitor la prima întrebare, remarcăm faptul că dispozițiile art. 159 alin. (2) C. adm. prevăd că „Măsurile prevăzute la alin. (1), dispuse (...) se comunică de îndată de către instanța de judecată prefectului”, astfel încât din interpretarea acestor prevederi rezultă faptul oricând se „dispune” (în sensul de se „decide”) prin

² O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ, publicată în M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019.

³ Aceleași cazuri de suspendare a mandatului sunt incidente și în privința președintelui și vicepreședinților consiliului județean (art. 193 alin. (1) C. adm.), respectiv în cazul mandatului de consilier local și consilier județean (art. 203 alin. (1) lit. a) și b) C. adm.).

⁴ Republicată în M. Of. nr. nr. 123 din 20 februarie 2007 și, ulterior, abrogată prin dispozițiile art. 597 alin. (1) lit. e) C. adm.

⁵ Conform unei alte opinii s-a arătat că suspendarea mandatului primarului intervine „*numai* în situațiile expres reglementate de art. 159 alin. (1) din Codul administrativ” (s.n.). A se vedea A. Trăilescu, *Unele aspecte privind exercitarea temporară a atribuțiilor primarului*, în revista Dreptul nr. 10/2020, p. 134.

încheiere cu privire la măsura arestării preventive/arestului la domiciliu (cu privire la primar), aceasta se comunică de către instanță prefectului.

Având în vedere că dispozițiile art. 159 alin. (4) C. adm. prevăd că suspendarea mandatului primarului durează până la încetarea măsurii arestului preventiv/la domiciliu, apreciez că instanța care pronunță prin încheiere motivată încetarea de drept a măsurii preventive ori înlocuirea măsurii arestului preventiv/la domiciliu cu măsura controlului judiciar/controlului judiciar pe cauțiune ar trebui să comunice încheierea de îndată prefectului. În acest caz, apreciez că prefectul nu trebuie să emită un nou ordin prin care să constate încetarea suspendării mandatului primarului.

La nivelul practicii judiciare s-a reținut că „ordinul emis de Prefect doar constată suspendarea mandatului primarului, această suspendare nefiind, deci dispusă, prin acest ordin și, pe de altă parte, că suspendarea încetează în momentul în care încetează măsura arestării preventive”⁶. Tot în cuprinsul deciziei citate se mai arată că prefectul a emis un ordin „privind menținerea suspendării de drept a mandatului de primar”, un ordin „privind constatarea suspendării de drept a mandatului de primar” și un alt ordin „prin care s-a constatat suspendarea de drept a mandatului de primar ca urmare a dispunerii măsurii arestului la domiciliu”. De *lege ferenda* dispozițiile art. 159 C. adm. ar putea să prevadă că încheierea instanței prin care se ia măsura arestului preventiv/la domiciliu, respectiv cea prin care se constată încetarea de drept ori înlocuirea cu măsura controlului judiciar se comunică prefectului, pentru a constata suspendarea ori încetarea suspendării mandatului.

Având în vedere aspectele menționate anterior, credem că și răspunsul la cea de-a doua întrebare este unul afirmativ.

În ceea ce privește cea de-a treia întrebare credem că răspunsul poate fi mai nuanțat, în funcție de soluția dispusă de către instanța sesizată cu privire la propunerea de luare a măsurii preventive privative de libertate. În primul rând, dispozițiile art. 159 alin. (1) C. adm. fac referire la „dispunerea măsurii”, nefiind relevant dacă soluția cu privire la măsura arestului preventiv/la domiciliu este definitivă, relevant este ca soluția să fie executorie. În acest sens, pot fi identificate mai multe ipoteze:

- a) Instanța admite prin încheiere solicitarea de luare/prelungire a măsurii arestului preventiv/la domiciliu în cursul urmăririi penale, caz în care încheierea se va comunica prefectului. Ulterior, încheierea prin care este soluționată contestația inculpatului împotriva încheierii prin care s-a dispus luarea sau prelungirea măsurii arestului preventiv/la domiciliu, se va comunica prefectului doar dacă soluția este una de admitere, în sensul în care s-a respins propunerea de luare/prelungire a măsurii ori s-a dispus înlocuirea acesteia cu o măsură neprivativă de libertate sau punerea în libertate a inculpatului. Dacă soluția dată cu privire la contestația formulată

⁶ C.A. Cluj, s. a III-a cont. adm. și fisc., dec. civ. nr. 75/2017, disponibilă pe www.rejust.ro.

de către inculpat este una de respingere, nu prezintă relevanță comunicarea către prefect.

- b) Instanța respinge solicitarea de luare/prelungire a măsurii arestului preventiv/la domiciliu în cursul urmăririi penale, caz în care încheierea nu se va comunica prefectului. Încheierea instanței superioare prin care se soluționează contestația formulată de către procuror, va fi comunicată către prefect doar în măsura în care soluția este una de admitere, fie în sensul în care admite contestația și dispune luarea/prelungirea măsurii arestului preventiv, fie în sensul în care respinge contestația formulată de procuror și dispune luarea măsurii arestului la domiciliu.
- c) Judecătorul de cameră preliminară sau instanța dispune luarea sau menținerea măsurii arestului preventiv/la domiciliu, caz în care încheierea se comunică prefectului pentru a constata suspendarea mandatului primarului. Încheierea prin care se soluționează contestația inculpatului se va comunica prefectului doar dacă soluția este una de admitere, în sensul în care instanța superioară (sau judecătorul de cameră preliminară de la instanța superioară) dispune respingerea propunerii de luare a măsurii arestului preventiv/la domiciliu, ori dacă s-a dispus înlocuirea acesteia cu o măsură neprivativă de liberate sau s-a dispus punerea în libertate a inculpatului.
- d) Dacă judecătorul de cameră preliminară sau instanța respinge propunerea de luare a arestului preventiv/la domiciliu, încheierea nu se comunică prefectului. Dacă soluția cu privire la contestația formulată de către procuror este de admitere, încheierea prin care se dispune luarea măsurii arestului preventiv/la domiciliu se comunică prefectului.
- e) În privința verificării măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății, se va comunica prefectului încheierea definitivă prin care este revocată măsura preventivă privativă de libertate, iar primarul este pus în libertate, caz în care încetează de drept și suspendarea mandatului.

Unele mențiuni pot fi formulate și cu privire la natura juridică a ordinului prefectului prin care se ia act de intervenirea suspendării mandatului primarului, respectiv, cu privire la obligativitatea comunicării acestui ordin, către primar, în termen de 48 de ore de la emitere. Suspendarea mandatului primarului intervine *ope legis*, de la momentul intervenirii măsurii arestului preventiv/la domiciliu, cu alte cuvinte mandatul primarului este suspendat înainte ca prefectul să emită ordinul prin care constată suspendarea. Așadar, prin ordinul prefectului doar se constată o situație juridică preexistentă actului administrativ.

De asemenea, termenul de 48 de ore în care prefectul trebuie să emită ordinul prin care constată suspendarea mandatului⁷, apreciem că este un termen

⁷ În acest sens, s-a făcut referire la faptul că ordinul prin care prefectul constată suspendarea mandatului primarului este un „act administrativ de constatare”, a se vedea F. Ghencea în V. Vedinaș (coord.), *Codul administrativ comentat*, Vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2022, p. 539.

de recomandare, întrucât nu este incidentă vreo sancțiune în cazul nerespectării sale. În mod corect, la nivelul jurisprudenței s-a reținut faptul că „ordinul prefectului are doar semnificația unui act constatator, acest act nu ar putea fi declarat nul numai pentru că a fost emis cu nesocotirea termenului menționat, întrucât dacă s-ar admite motivul de nulitate invocat (...), s-ar lipsi de efecte însuși textul legal în baza căruia operează suspendarea, ceea ce ar fi inadmisibil, în raport de regula de interpretare *actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat*, adică legea trebuie interpretată în sensul aplicării ei, iar nu în sensul neaplicării”⁸.

O eventuală cerere de suspendare a ordinului prefectului prin care se constată suspendarea mandatului primarului, indiferent că ar fi întemeiată pe dispozițiile art. 14 sau art. 15 din Legea nr. 554/2004⁹, credem că ar urma să fie respinsă ca inadmisibilă. Ne argumentăm această soluție prin faptul că una dintre condițiile de admisibilitate a cererii de suspendare a unui act administrativ este aceea de a putea fi pus în executare, respectiv de a nu-și fi produs toate efectele¹⁰, ori în cazul acesta, ordinul prefectului are doar rol constatator, nefiind apt ca prin forța juridică proprie să determine suspendarea mandatului primarului.

2. Suspendarea mandatului de primar în situația dispunerii unor obligații pe timpul controlului judiciar

Măsura controlului judiciar poate fi dispusă de către procuror, în faza de urmărire penală, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată, prin încheiere, la cererea motivată a procurorului, sau de către judecătorul de drepturi și libertăți, de judecătorul de cameră preliminară sau de instanța de judecată atunci când respinge propunerea de luare a măsurii arestului la domiciliu sau a măsurii arestului preventiv.

În aceste cazuri, organul judiciar care dispune măsura controlului judiciar poate impune inculpatului ca, pe timpul controlului judiciar, să respecte obligația de a nu exercita profesia, meseria sau de a nu desfășura activitatea în exercitarea căreia a săvârșit fapta, conform art. 215 alin. (2) lit. e) C. proc. pen¹¹.

Conform art. 148 alin. (2) C. adm. primarul exercită o funcție de demnitate publică, înțeleasă, conform art. 5 lit. z) C. adm., ca un ansamblu „de atribuții și responsabilități stabilite prin Constituție, legi și/sau alte acte normative”. Ansamblul de atribuții și responsabilități ce revin primarului corespunde noțiunii de activitate în exercitarea căreia se presupune că a săvârșit fapta.

⁸ Trib. Maramureș, s. a II-a civ. și cont. adm. și fisc., sent. civ. nr. 1882/2016, disponibilă pe www.rejust.ro.

⁹ Publicată în M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004.

¹⁰ A se vedea R.C. Dima, *Acțiunea în contencios administrativ. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, Ed. Hamangiu, București, 2021, pp. 148 și 151.

¹¹ Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, publicată în M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010.

Astfel, dispozițiile art. 215 alin. (2) lit. e) C. proc. pen. reprezintă un caz particular de suspendare a mandatului de primar¹², complementar celor două cazuri prevăzute expres de art. 159 alin. (1) C. adm. De altfel, în practica judiciară s-a făcut referire la incidența ordinului prefectului prin care s-a constatat suspendarea de drept a mandatului primarului, pe perioada măsurii controlului judiciar¹³.

3. Suspendarea mandatului de primar în ipoteza emiterii unui mandat european de arestare

Dispozițiile art. 84 alin. (1) din Legea nr. 302/2004¹⁴ definesc mandatul european de arestare ca fiind „o decizie judiciară prin care o autoritate judiciară competentă a unui stat membru al Uniunii Europene solicită arestarea și predarea de către un alt stat membru a unei persoane, în scopul efectuării urmăririi penale, judecării sau executării unei pedepse ori a unei alte măsuri privative de libertate”.

Astfel, la o primă analiză, chiar dacă dispozițiile art. 159 C. adm. nu prevăd și mandatul european de arestare printre cazurile de suspendare a mandatului primarului apare ca fiind evidentă imposibilitatea exercitării funcției de demnitate publică în această situație. În acest sens, în mod întemeiat s-a arătat la nivelul literaturii de specialitate că „prin instituirea acestor cauze de suspendare de drept a mandatului primarului legiuitorul a avut în vedere, în primul rând, obligația legală a primarului de a părăsi un anumit loc (spațiul de arest ori domiciliul), ceea ce face imposibilă obiectiv exercitarea atribuțiilor”¹⁵. Totuși, de *lege ferenda*, dispozițiile art. 159 alin. (1) și alin. (2) C. adm. ar trebui să facă trimitere și la ipoteza comunicării către prefect a încheierii sau a sentinței prin care față de primar/viceprimar a fost dispusă arestarea în vederea predării, în condițiile Legii nr. 302/2004.

De remarcat faptul că prevederile Legii nr. 302/2004 fac trimitere la măsurile preventive prevăzute de Codul de procedură penală (art. 202 și art. 211-222), în acest sens avem în vedere art. 102 alin. (5) lit. b) și art. 104 alin. (11). Pe de altă parte, dispozițiile Legii nr. 302/2004 operează cu noțiunile de „arestare provizorie” și „arestare în vederea predării” care, în opinia noastră, sunt identice cu noțiunea de „arestare preventivă”. Astfel, pentru identitate de rațiune, măsurile dispuse în temeiul art. 102-109 din Legea nr. 302/2004 față de primar sau viceprimar se vor comunica de către instanță prefectului în vederea constatării suspendării mandatului.

¹² A se vedea și M.A. Apostolache, M.C. Apostolache, *Înlocuirea primarului de către viceprimar ca urmare a suspendării sau vacanței funcției – reglementare și practică*, în Revista de Drept Public nr. 3/2015, p. 68.

¹³ C.A. Cluj, s. pen. și de minori, *încheierea penală nr. 301/2015*, disponibilă pe www.rejust.ro.

¹⁴ Republicată în M. Of. nr. 411 din 27 mai 2019.

¹⁵ D.C. Măță, *Drept administrativ*, Vol. I, ed. a IV-a, Ed. Universul Juridic, București, 2022, p. 313.

Fără a ne propune o analiză exhaustivă a dispozițiilor legale care reglementează mandatul european de arestare, urmărim să evidențiem mecanismul juridic și aplicabilitatea acestuia prin coroborare cu dispozițiile care reglementează suspendarea mandatului de primar¹⁶.

Din ansamblul prevederilor Legii nr. 302/2004 rezidă trei ipoteze relevante pentru tema analizată: ipoteza arestării în baza semnalării introduse în Sistemul de Informații Schengen, ipoteza executării mandatului european de arestare și ipoteza predării temporare.

3.1. Ipoteza arestării în baza semnalării introduse în Sistemul de Informații Schengen

Centrul de Cooperare Polițienească Internațională din cadrul I.G.P.R. solicită statului membru semnalant să confirme semnalarea și ulterior transmite parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază teritorială a fost localizată persoana. Ulterior, procurorul sesizează curtea de apel competentă în vederea analizării propunerii de luare a măsurii arestării provizorii în vederea predării.

Conform dispozițiilor art. 102 alin. (5) din Legea nr. 302/2004, instanța fie admite propunerea procurorului și prin încheiere motivată dispune arestarea provizorie în vederea predării, pe o durată de cel mult 15 zile, fie, prin încheiere motivată, respinge propunerea. În acest din urmă caz poate dispune punerea în libertate a persoanei sau poate, prin încheiere motivată, să dispună luarea măsurii controlului judiciar, a controlului judiciar pe cauțiune sau a măsurii arestului la domiciliu, pentru o durată de cel mult 30 de zile.

În toate cazurile amintite, cu excepția aceluia în care se dispune punerea în libertate a persoanei, apreciez că încheierea instanței va trebui comunicată prefectului, conform art. 159 alin. (2) C. adm., dacă persoana vizată se află în exercițiul mandatului de primar sau viceprimar. Apreciem că și încheierea prin care instanța dispune revocarea măsurii arestării provizorii în vederea predării, în cazul în care procurorul nu prezintă mandatul european de arestare, se va comunica prefectului. Acesta fiind și momentul de la care suspendarea mandatului de primar încetează, conform art. 159 alin. (4) C. adm.

În ipoteza în care încheierea instanței este atacată, conform art. 110 alin. (1) din Legea nr. 302/2004, iar soluția instanței superioare este de admitere a contestației formulate de primarul solicitat, atunci acesta va fi momentul de la care ar înceta suspendarea mandatului.

3.2. Ipoteza executării mandatului european de arestare

În acest caz prezintă relevanță încheierile pe care judecătorul desemnat să soluționeze cererea de arestare și predare a persoanei vizate de mandatul european de arestare le pronunță în temeiul art. 104 alin. (8)-(11) din Legea nr. 302/2004. Astfel, dacă persoana vizată consimte (sau nu) la predarea sa către autoritatea

¹⁶ Pentru completări, a se vedea M. Vasiescu în M. Udriou (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, ed. 4, Ed. C.H. Beck, București, 2024, pp. 3360-3362.

judiciară emitentă, instanța poate, conform art. 104 alin. (8)-(9) din Legea nr. 302/2004, să dispună prin încheiere arestarea persoanei solicitate pentru cel mult 30 de zile. Încheierea instanței poate fi atacată cu contestație în termen de 24 de ore de la pronunțare și se soluționează de instanța ierarhic superioară. În acest sens, dacă persoana vizată se află în exercițiul mandatului de primar, încheierea va trebui comunicată prefectului în vederea emiterii ordinului de constatare a suspendării mandatului de primar. În ipoteza în care instanța ierarhic superioară ar admite contestația și ar dispune punerea în libertate a primarului, va înceta și suspendarea mandatului.

Având în vedere că dispozițiile art. 104 alin. (11) din Legea nr. 302/2004 fac trimitere la dispozițiile care reglementează măsura controlului judiciar, a controlului judiciar pe cauțiune și a arestului la domiciliu, apreciez că în măsura în care primele două instituie obligația de a nu exercita funcția de primar, sunt incidente mențiunile din secțiunea anterioară.

Cu privire la executarea mandatului european de arestare instanța (curtea de apel) se va pronunța prin sentință, caz în care judecătorul va emite de îndată un mandat de arestare.

În situația în care este revocată decizia de introducere a semnalării în vederea arestării ori a emiterii mandatului european de arestare, instanța, prin sentință definitivă, va lua act de revocarea deciziei și va dispune punerea în libertate a persoanei arestate, respectiv, va revoca executarea mandatului european de arestare și, după caz, a măsurilor dispuse ulterior. Dacă persoana vizată se află în exercițiul mandatului de primar, de la data pronunțării sentinței va înceta și suspendarea mandatului de primar.

3.3. Ipoteza predării temporare

Pentru ipoteza predării temporare a persoanei solicitate prin intermediul unui mandat european de arestare sunt incidente dispozițiile art. 107 din Legea nr. 302/2004. Conform prevederilor amintite „judecătorul poate dispune predarea temporară a persoanei solicitate (...) În toate cazurile persoana urmărită va trebui să se întoarcă în România pentru a participa la desfășurarea procedurii de predare în baza mandatului european de arestare”. Și această ipoteză apare ca fiind incompatibilă cu exercitarea efectivă mandatului de primar sau de viceprimar.

4. Concluzii

Dispozițiile actuale ale Codului administrativ prevăd cazurile în care intervine suspendarea mandatului de primar sau viceprimar, făcând referire (în mod limitativ) la măsurile preventive privative de libertate reprezentate de arestul la domiciliu și arestul preventiv. Față de aceste două cazuri mai pot fi identificate și alte ipoteze, cum ar fi luarea măsurii controlului judiciar sau a controlului judiciar pe cauțiune cu obligația de a nu desfășura activitatea în exercitarea căreia a fost săvârșită fapta, respectiv în ipoteza luării măsurii de siguranță a internării medicale sau în cazul executării mandatului european de arestare.

Penalul ține în loc civilul ... sau primarul?

În ceea ce privește arestarea persoanei vizate de un mandat european de arestare apreciem că reprezintă un caz în care operează de drept suspendarea mandatului de primar, această concluzie decurgând atât din rațiunea reglementărilor analizate, cât și din coroborarea prevederilor aplicabile din Codul administrativ, Codul de procedură penală și Legea nr. 302/2004.

De asemenea, menținem propunerea ca de *lege ferenda* prevederile art. 159 alin. (1) și (2) C. adm. să prevadă în mod expres cazul de suspendare a mandatului de primar în situația în care instanța admite propunerea de arestare a persoanei vizate de mandatul european de arestare, în condițiile Legii nr. 302/2004.

Referințe

- Apostolache M.A., Apostolache M.C., *Înlocuirea primarului de către viceprimar ca urmare a suspendării sau vacanței funcției – reglementare și practică*, în Revista de Drept Public nr. 3/2015.
- Dima, R.C. *Acțiunea în contencios administrativ. Comentarii, doctrină și jurisprudență*, Ed. Hamangiu, București, 2021.
- Măță D.C., *Drept administrativ*, Vol. I, ed. a IV-a, Ed. Universul Juridic, București, 2022
- Trăilescu A., *Unele aspecte privind exercitarea temporară a atribuțiilor primarului*, în revista Dreptul nr. 10/2020.
- Udroiu M. (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, ed. 4, Ed. C.H. Beck, București, 2024
- Vedinaș V. (coord.), *Codul administrativ comentat*, Vol. I, Ed. Universul Juridic, București, 2022.

